

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 17-08-47507 מרעב חסן בניה וסחר בע"מ נ' רשות המיסים

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

בפני כבוד השופט אחיקם סטולר

המבקשת
מדינת ישראל - רשות המסים
ע"י ב"כ פמת"א (אזרחי), עו"ד ערן פיירשטיין

נגד

המשיבה
מרעב חסן בניה וסחר בע"מ
ע"י ב"כ עו"ד יוסף עובדיה

החלטה

1

2 1. זוהי בקשה שניה שהגישה המדינה (להלן: "המדינה" או המשיבה"), להורות כי על
3 המערערת, מרעב חסן בניה וסחר בע"מ (להלן: "המערערת"), להפקיד בקופת בית
4 המשפט ערובה הולמת לתשלום הוצאותיה של המדינה, ולהורות כי אם לא תופקד
5 הערובה במועד שקבע בית המשפט, יידחה הערעור.

6

7

הרקע לבקשה

8

9 2. ביום 23.8.17 הגישה המערערת את הערעור שבכותרת, לאחר שנדחתה השגתה ונקבע
10 כי ניכתה מס תשומות שלא כדין על סמך חשבוניות מס מנופחות שהתקבלו מאת רביע
11 קזמאר (להלן: "קזמאר") תחת עוסק בשם "אחים קזמאר לבניין בע"מ".

12

13 בהתאם להחלטת המשיב בהשגה נערכה למערערת שומת תשומות על סך של
14 1,648,441 ₪. במסגרת הערעור מבקשת המערערת לבטל את החלטת המשיב בהשגה
15 וכפועל יוצא לפטור אותה מתשלום מס התשומות.

16

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 17-08-47507 מרעב חסן בניה וסחר בע"מ נ' רשות המיסים

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

- 1 ביום 9.11.17 הגישה המדינה בקשה להורות על הפקדת ערובה על ידי המערערת
2 להבטחת הוצאות המדינה בערעור זה (להלן: "הבקשה הראשונה").
3
4 במסגרת הבקשה הראשונה טענה המדינה כי בהתאם למידע המופיע במערכת המחשוב
5 של מנהל מס ערך מוסף, למערערת אין פעילות עסקית ואין לה הכנסות והוצאות החל
6 מחודש ינואר 2015 שכן החל ממועד זה הגישה דוחות "0", וכי תיק העוסק של
7 המערערת נסגר באופן יזום בחודש יוני 2016; כי בהתאם למידע שבמרשמי המשיבה,
8 אין למערערת נכסים; כי המערערת לא הגישה דו"ח שנתי כמתחייב על פי הדין מאז
9 שנת 2014, ולא שילמה אגרה שנתית לשנת 2017; וכי סיכויי הערעור על החלטת
10 המשיבה שלא להתיר למערערת לנכות מס תשומות, נמוכים. המדינה טענה כי לאור
11 סעיף 353א' לחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן: "סעיף 353א"), אשר על פי הפסיקה
12 אין מניעה להחילו גם בערעורי מס, ולאור העדרם של פעילות עסקית או נכסים שניתן
13 להיפרע מהם אם בית המשפט יתן צו להוצאות, קיימות נסיבות מצדיקות להורות
14 למערערת להפקיד ערובה להבטחת הוצאות המדינה.
15
16 מנגד, טענה המערערת כי יש לדחות את הבקשה שכן סיכוייה לזכות בדין הם טובים,
17 לא היה כל יסוד עובדתי לשומה, ונימוקיה אינם מצדיקים את דחיית ההשגה שהוגשה
18 על ידי המערערת; כי אם המערערת, שאינה פעילה, תחויב במתן ערובה כספית,
19 משמעות הדבר שלא תוכל לעמוד בכך וזכותה החוקתית לערעור תתרוקן מכל תוכן,
20 לא יינתן לה יומה בבית המשפט, ולכן בקשת המשיב אינה מידתית; וכי הגם
21 שלמערערת אין נכסים נזילים, יש לה ידע וניסיון רב, סיווג קבלני ומוניטין רב בענף
22 הבניה ואין ספק כי תוכל בעתיד לחדש פעילותה. עוד טענה המערערת כי בהתאם
23 לסעיף 353א' בית המשפט רק רשאי ולא חייב להורות כי חברה תפקיד ערובה לתשלום
24 הוצאות, וכי לכל היותר, במידה ובית המשפט יורה על הפקדת ערובה וזו לא תופקד,
25 הסנקציה שיכול בית המשפט להטיל הוא עיכוב ההליך ולא מחיקתו. לחילופין, ביקש
26 ב"כ המערערת להתיר למנהל המערערת להעמיד ערבות אישית להוצאות המשיב, אם
27 יפסקו כאלו בסופו של ההליך.
28

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 17-08-47507 מרעב חסן בניה וסחר בע"מ נ' רשות המיסים

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

5. ביום 28.11.17 ניתנה החלטתי בה קבעתי כי בהתאם לשיקולים שנקבעו בפסיקה לפרשנותו של סעיף 353א', כשמדובר בחברה, נקודת המוצא היא שיש לחייבה בערובה אלא אם כן הראתה שיש ביכולתה לשאת בהוצאות, אם ואלה יוטלו עליה, וכי מרכז הכובד, ובמיוחד כשמדובר בחברה בע"מ כדוגמת המערערת, הוא חשש כבד כי החברה לא תוכל לשלם הוצאות אם תחויב בהן, שיקול אשר מעיב על השיקולים האחרים לרבות זכות הגישה לערכאות וסיכויי התביעה. עוד קבעתי, כי מנימוקי המדינה עולה שעל פי אינדיקציות רבות המערערת חסרת יכולת פירעון, שכן היא חברה ריקה מנכסים, אין לה פעילות עסקית והיא אף סגרה תיק מע"מ. המערערת לא הצליחה להפריך את טענות המדינה ולא הצליחה להראות כי יש בידה משאבים כלכליים אשר יממנו את הוצאות המשפט באם תחויב בהוצאות בסופו של ההליך המשפטי. מאחר ואין מחלוקת כי מצבה הכלכלי של המערערת הוא בכי רע באופן שלא יהיה ביכולתה לשאת בהוצאות במידה ותוטלנה עליה, לא מצאתי בטיעוני המערערת כל נימוק שבעטיו יש לפטרה מערובה. סכום התביעה הוא גבוה מאוד – ועל כן הסיכון הכרוך מבחינת המדינה הוא גדול יחסית. המדינה תיאלץ להשקיע משאבים רבים כדי להתמודד עם תביעת המערערת, ואם מאמצי המדינה יעלו יפה ותצליח להדוף את התביעה ותזכה להוצאות, נוכח מצבה הכלכלי של המערערת לא תוכל להיפרע ממנה את הוצאותיה באין ערובה מתאימה, ומאזן האינטרסים נותן שאין לדחות את זכותה של המדינה לגבות הוצאות, במידה והתביעה תידחה, כנגד זכות המערערת לגישה לערכאות. לאור כל האמור, החלטתי לקבל את בקשת המדינה, וחייבתי את המערערת בהפקדת ערובה בסך של 25,000 ₪ בקופת בית המשפט, בתוך 30 יום.
6. בדיון שהתקיים בפניי ביום 2.1.18 טען ב"כ המערערת כי למערערת אין פעילות ולא כספים נזילים או נכסים, ואין באפשרותה להפקיד את הערובה שנקבעה על ידי בית המשפט. חלף הפקדת הערובה על ידי המערערת הציע ב"כ המערערת ערבות אישית של מנהל החברה. ב"כ המערערת טען עוד כי על פי סעיף 353א' רשאי בית המשפט לעכב את הדיון בשל אי הפקדת ערובה, וביקש לעכב את הדיון בערעור במשך שנה, על מנת שהמערערת תנסה לגייס את הכסף הדרוש להפקדת הערובון.
- ב"כ המדינה ביקש מצדו לדחות את הערעור שכן לא הופקדה הערובה בהתאם להחלטת בית המשפט, ואף לא הוגשה גם בקשה לדחיית המועד לביצוע ההחלטה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 17-08-47507 מרעב חסן בניה וסחר בע"מ נ' רשות המיסים

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

- 1
- 2 7. בעקבות האמור הגישו הצדדים עמדתם בשאלה האם ניתן למחוק או לדחות את
- 3 התובענה בשל אי הפקדת ערובה מכח סעיף 353א', שעליו התבססה החלטת בית
- 4 המשפט שהורתה על הפקדת הערובה.
- 5
- 6 8. במסגרת טיעוני המדינה ביקשה המדינה לתקן את בקשתה להפקדת ערובה כך
- 7 שתתייחס גם לתקנה 519 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 (להלן: "תקנה
- 8 519 ו- "תקסד"א"). לאחר שהתרתי את תיקון הבקשה, הגישה המדינה בקשה נוספת
- 9 להפקדת ערובה (להלן: "הבקשה המתוקנת"). מכאן הבקשה שבפניי.

10
11

טענות המדינה בבקשה המתוקנת

- 12 9. המדינה חזרה על טיעוניה בבקשה הראשונה, ובכלל זה כי ס' 353א' מורה לחברה,
- 13 כברירת מחדל, להפקיד ערובה לבקשת הנתבע – המדינה. המערערת אינה רשומה
- 14 כעוסק, לא התקיימה בה פעילות עסקית, ואין לה נכסים להיפרע מהם. אם יידחה
- 15 הערעור יש להניח שהמדינה תתקשה לגבות את הוצאות המשפט ככל שיפסוק בית
- 16 המשפט צו להוצאות לטובתה, וסיכויי הערעור אף קלושים.
- 17
- 18 10. המדינה טענה באשר לסיכויי הערעור כי מר מרעב חסן (להלן: "חסן"), הבעלים של
- 19 המערערת, לא הסביר בחקירתו את טיב העבודה בגינה נרשמו החשבוניות מקזמאר
- 20 בגינן ניכתה המערערת את מס התשומות, בדגש על גובה התמורה, ולא ידע להסביר
- 21 את הסתירות בין הודעתו שלו לבין הודעתו של קזמאר, שמסר שסכומי החשבוניות
- 22 מנופחים; בניגוד לדין, המערערת לא ניהלה רישום ומעקב אחר שמות ומספר העובדים
- 23 בכל אתר, לא פרטה את שעות העבודה של כל עובד באתרים בהם סיפקה שירותי
- 24 בניה, ואין הסכמים או תיעוד מהימן שיבסס טענת חסן שבגין החשבוניות סופקה
- 25 עבודה; חסן הודה שלא העביר לרואה החשבון שלו העתקי המחאות שהעביר לספקים
- 26 ולכן כרטסת הנהלת החשבוניות של המערערת חסרת תועלת; וכי נמצא כי המחאות
- 27 שלכאורה נמסרו לקזמאר נפדו אצל חלפני כספים והתמורה הושבה לחסן.

28

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 17-08-47507 מרעב חסן בניה וסחר בע"מ נ' רשות המיסים

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

- 1 המדינה הוסיפה וטענה כי יש מקום לחייב את המערערת בהפקדת ערובה גם מכח
2 תקנה 519, שעיקרה למנוע תביעות סרק ולהבטיח את תשלום הוצאות המשיב, כאשר
3 מוצא בית המשפט שסיכויי התביעה קלושים. בהתאם לתקנה 10(ב) לתקנות מס ערך
4 מוסף (סדרי הדין בערעור), התשל"ו-1976 (להלן: "תקנות מע"מ (סדרי דין בערעור)"),
5 קיימת תחולה לתקנה 519 בענייננו.
6
- 7 לחילופין טענה המדינה כי תקנה 428 לתקסד"א (להלן: "תקנה 428") מחייבת מערער
8 בהפקדת ערובה, ובאי הפקדתה יידחה הערעור. בהתאם לתקנה 10(ב) לתקנות מע"מ
9 (סדרי הדין בערעור), קיימת תחולה גם לתקנה 428 בענייננו.
10
- 11 המדינה ביקשה עוד לקבוע כי אי הפקדת הערובה במועדה תביא לדחיית הערעור,
12 מהנימוקים שלהלן:
13
- 14 א. הסעד הקבוע בסעיף 353'א' בשל אי הפקדת ערובה, שהוא עיכוב ההליך
15 המשפטי עד שתופקד ערובה, הופך בלתי סביר בערעורי מס, שהם יצור כלאיים
16 בין ערכאה דיונית לערכאת ערעור, ולכן יש לערוך את ההתאמות המחויבות
17 על מנת להגן על האינטרס שעליו ביקש המחוקק להגן בחוק החברות. לו היה
18 מדובר בתביעה אזרחית בערכאה ראשונה, היו זכויות המשיב מובטחות על
19 דרך של עיכוב התביעה, המהווה סנקציה ממשית על התובע, ואילו אם היה
20 מדובר בערעור, היתה תקנה 428 מחייבת הפקדת ערובה.
21
- 22 ב. להבדיל מכל ערעור אחר, בו על פי תקנה 466 לתקסד"א הגשת ערעור לא תעכב
23 את ביצוע ההחלטה שעליה מערערים, בערעורי מס קובע סעיף 91(א) לחוק
24 מע"מ כי משהוגש ערעור רשאי המערער שלא לשלם את המס השנוי
25 במחלוקת. משכך, באם יעוכב ההליך, ייווצר מצב לא רצוי בו למערערת יש
26 תמריץ שלא לקיים את החלטת בית המשפט על הפקדת ערובה, שכן לא ניתן
27 לגבות מהמערערת את המס ששנוי במחלוקת.
28
- 29 ג. תקנה 519(ב), העוסקת בסמכותו של בית המשפט להורות על הפקדת ערובה,
30 היא תקנה עצמאית החלה במקביל לסעיף 535'א', ועניינה הסעד במקרה שבו

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 17-08-47507 מרעב חסן בניה וסחר בע"מ נ' רשות המיסים

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

- 1 לא תקוים החלטה להפקדת ערובה – בין אם מכח סעיף 353א' בין אם מכח
2 תקנה 519(א). המדינה הפנתה בהקשר זה לרע"א 9686/09 נאות אואזיס מלונות
3 בע"מ נ' זיסר (פורסם בנבו) (21.2.2010) (להלן: "פס"ד נאות אואזיס"), ולספרו
4 של א' גורן סוגיות בסדר דין אזרחי (מהדורה 12) עמ' 685.
5
6 ד. תקנה 431 לתקסד"א מקנה סמכות לדחות את הערעור אם לא הופקדה ערובה
7 לפי סעיף 428. מדובר בהוראות ברורות ובלתי משתמעות לשתי פנים, גם מבלי
8 להביע עמדה ביחס לשאלה אם מדובר בערכאת ערעור או ערכאה דיונית.
9
10 ה. סעיף 75 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 (להלן: "חוק בתי
11 המשפט"), מקנה לבית המשפט סמכות ליתן כל סעד שיידרש לשם קיום זכות.
12 הסעד הטבעי במקרה של אי הפקדת ערובה הוא דחיית הערעור, שאחרת זכות
13 המדינה לבקש הפקדת ערובה מרוקנת מתוכן.
14
15

טענות המערערת בבקשה המתוקנת

- 16 14. המערערת חזרה אף היא על הנימוקים שטענה בתגובתה לבקשה הראשונה, והדגישה
17 כי על פי סעיף 353א' הטלת הערובה היא בשיקול דעת בית המשפט אשר רשאי ולא
18 חייב להטילה, ואף זאת בכפוף לכך שתהא מספקת ושלמשיב סיכוי לזכות בדין; לטענת
19 המערערת, כי אם תחויב במתן ערובה כספית לא תוכל לעמוד בכך, וזכותה החוקתית
20 לערעור תתרוקן מכל תוכן ולא יינתן לה יומה בבית המשפט, וכי בקשת המדינה אינה
21 מידתית. המערערת חזרה עוד על כך שיש לה ידע ונסיון רב, סיווג קבלני ומוניטין רב
22 בענף הבניה, וכי יש לה סיכויים טובים לזכות בדין.
23
24 15. באשר לסיכויי הערעור טענה המערערת כי השומה נתמכה בעדותו של אדם אחד –
25 קזמאר, שנתן עדויות סותרות, שאף לא הועמד לדין ולא הוגש נגדו כל הליך, ולא ניתן
26 הסבר מניח את הדעת לסתירות בעדותו ולאי נקיטת הליך כלשהו נגדו; לא הונחה כל
27 תשתית עובדתית באשר לטענות המדינה לגבי היקף העובדים הנדרש ושכרם ומשך
28 זמן העסקתם בפרויקטים מהסוג הנדון; המדינה אינה טוענת כי החשבוניות אינן

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 17-08-47507 מרעב חסן בניה וסחר בע"מ נ' רשות המיסים

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

- 1 אמיתיות אלא הן "מנופחות", ובכל מקרה הטענה נטענה בעלמא והמדינה לא הניחה
2 כל תשתית ראיייתית כי החשבוניות מנופחות.
3
- 4 .16 המערערת טענה כי על פי סעיף 353א', שהוא סעיף חוק ספציפי, בית המשפט רשאי
5 אך ורק לעכב את ההליכים עד שתינתן ערובה, ואינו מוסמך למחוק את הערעור.
6 לטענת המערערת, תקנה 156(א) לתקסד"א, אשר מקנה סמכות למחוק את הערעור
7 מחוסר מעש, ותקנה 428 המחייבת הפקדת ערובה שבאי הפקדתה יידחה הערעור, הן
8 תקנות, אשר אינן יכולות לסתור הוראת סעיף 353א', המהווה הוראת חוק ברורה
9 ומפורשת.
- 10
- 11 .17 המערערת טענה כי היא ביקשה "פסק זמן" לצורך גיוס כספי הערובה, ובמצב זה מס
12 הראוי ליתן לה יומה בבית המשפט ולא לשלול את זכות הערעור שלה על שומה לפי
13 מיטב השפיטה בסכום של למעלה מ- 2 מיליון ₪, רק בשל סירוב ליתן לה הארכה
14 המבוקשת של לפחות כשנה עד לגיוס הכספים.
- 15
- 16 .18 המערערת טענה עוד כי סעיף 75 לחוק בתי המשפט, המקנה סמכות כללית ליתן כל
17 סעד לשם הגנה על זכות, תומך בבקשת המערערת ליתן לה את הארכה המבוקשת
18 להפקדת הערובה. לטענת המערערת, השימוש שעושה המדינה בסעיף זה הוא ציני
19 שכן המדינה מבקשת להסתמך על סעיף זה כדי לשלול מהמערערת זכות חוקתית של
20 הגשת ערעור ושמיעתו.
- 21
- 22 .19 המערערת טוענת עוד כי בית המשפט כבר נתן החלטתו בעניין הפקדת הערובה, ולא
23 היה כל צורך בהגשת הבקשה המתוקנת, שאין בה כל חידוש.
- 24
- 25 .20 המערערת טענה כי בקשות המדינה הביאו לכך שבזבז זמן שיפוטי יקר וכי ניתן היה
26 להסכים מלכתחילה לארכה המבוקשת לגיוס הכספים, ושבה וחזרה על כך שבנסיבות
27 דנן די בערבות אישית של מנהל המערערת להוצאות המשיב, אם ייפסקו בסופו של
28 ההליך.
- 29
- 30

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 17-08-47507 מרעב חסן בניה וסחר בע"מ נ' רשות המיסים

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

דיון והכרעה

1

21. כפי שתואר לעיל, ביום 28.11.17 ניתנה על ידי החלטה בה נעניתי לבקשת המדינה לחייב את המערערת בהפקדת ערובה להבטחת הוצאותיה בהליך זה, מכח סעיף 353א' לחוק החברות. כעת מבקשת המדינה לחייב את המערערת בהפקדת ערובה גם מכח תקנה 519 לתקסד"א, או לחילופין מכח תקנה 428 לתקסד"א. המדינה מבקשת עוד להורות כי אי הפקדת ערובה על ידי המערערת תביא לדחיית הערעור. נדון עתה בטענות אלו כסדרן.

8

9

הפקדת ערובה להוצאות מכח תקנה 519(א) לתקסד"א - המסגרת הנורמטיבית

10

22. תקנה 519 בתקסד"א, המעגנת את האפשרות לצוות על תובע ליתן ערובה לתשלום הוצאותיו של הנתבע, קובעת כדלקמן:
"519. (א) בית המשפט או הרשם רשאי, אם נראה לו הדבר, לצוות על תובע ליתן ערובה לתשלום כל הוצאותיו של נתבע.

15

23. על פי הפסיקה, תכליתה של תקנה 519(א) לתקסד"א היא למנוע תביעות סרק ולהבטיח תשלום הוצאותיו של הנתבע, במיוחד כאשר בית המשפט סבור כי סיכויי ההליך קלושים, ואף הובעה דעה כי יש לעשות שימוש בסמכות זו רק כאשר ניתן להעריך את סיכויי התביעה כקלושים ביותר (רע"א 5729/13 אבו סעלוק נ' שירותי בריאות כללית (פורסם בנבו) (14.11.2013), בסעיף 6 (להלן: "פס"ד אבו סעלוק"). עוד נקבע, כי אין הכוונה להגביל את הגישה לבית המשפט רק לבעלי אמצעים, וכי על בית המשפט לפעול בעניין זה במתינות, תוך הפעלת שיקול דעת זהיר לגבי אופן הבטחת הוצאות המשפט (רע"א 10376/07 ל. נ הנדסה ממוחשבת בע"מ נ' בנק הפועלים בע"מ (פורסם בנבו) (11.2.2009), בסעיף 8 (להלן: "פס"ד הנדסה ממוחשבת"), והאסמכתאות שם).

25

24. עוד הוטעם בפסיקה כי יש להביא בחשבון כי תביעתו של התובע עשויה להידחות על פי הוראת תקנה 519(ב) ככל שלא יעלה בידו להעמיד ערובה, וכי הוראה על הפקדת ערובה לא תינתן כדבר בשגרה. חובת הפקדת ערובה תיקבע לעיתים נדירות ובנסיבות

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 17-08-47507 מרעב חסן בניה וסחר בע"מ נ' רשות המיסים

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

- 1 חריגות בלבד, מתוך התחשבות בזכות הגישה לבית המשפט ועל מנת שלא לפגוע יתר
2 על המידה בזכות הקניין של התובע (פס"ד אבו סעלוק, והאסמכתאות שם).
3
- 4 25. תקנה 519 אינה מפרטת את הקריטריונים אשר ינחו את בית המשפט בבואו לקבוע
5 הטלת ערובה לפיו. קריטריונים אלו הותוו בפסיקה, אשר קבעה כי בעת שקילת בקשה
6 לחיוב בהפקדת ערובה על בית המשפט לאזן בין זכות הגישה לערכאות של התובע,
7 אשר נחשבת לזכות בעלת אופי חוקתי מן המעלה הראשונה ואף כזכות המהווה תנאי
8 בסיסי לקיומן של שאר זכויות היסוד, לבין זכותו של הנתבע כי לא ייצא מפסיד באם
9 תידחה התביעה נגדו. שיקול הדעת של בית המשפט בבואו להחליט בעניין תקנה
10 519(א) הוא רחב. על בית המשפט להביא בחשבון גם שיקולים נוספים, כגון: סיכויי
11 ההליך, מורכבותו, שיהוי בהגשת התביעה וכן מיהות הצדדים. במסגרת זו ניתן אף
12 משקל למידת תום הלב בנקיטת ההליך, וכן לפגיעה-בכוח בזכות הקניין של התובע
13 באמצעות האפשרות להטיל עליו ערובה להוצאות הנתבע (פס"ד הנדסה ממוחשבת,
14 בסע' 9, והאסמכתאות שם).
15
- 16 26. הפסיקה התרכזה בארבעה שיקולים מרכזיים שיש לקחת בחשבון בבוא בית המשפט
17 לקבוע האם המקרה הקונקרטי מצדיק חיוב בהפקדת ערובה: תושבות חוץ, אי ציון
18 מען עדכני בכתב התביעה, סיכויי תביעה קלושים ומצב כלכלי ירוד של התובע. שני
19 השיקולים האחרונים אינם מצדיקים לבדם הפקדת ערובה אלא במקרים קיצוניים,
20 ומצבו הכלכלי של התובע לא יהווה כשלעצמו עילה לחיוב בהעמדת ערובה. הובעה
21 אף דעה כי השיקול של מצב כלכלי ירוד של התובע מעורר בעייתיות גם כשיקול מן
22 המניין (רע"א 2142/13 נעמאת נ' קרמין (פורסם בנבו) (13.11.2014)).
23

מן הכלל אל הפרט

- 24
- 25 27. המדינה הצביעה בטיעוניה על שני נימוקים שיש בהם לטעמה כדי להביא לחיוב
26 המערערת בהפקדת ערובה להבטחת הוצאותיה: האחד הוא מצבה הכלכלי של
27 המערערת – היותה חברה חסרת פעילות עסקית ונעדרת נכסים, שיש בהם לעורר
28 חשש ממשי שהמערערת לא תעמוד בתשלום הוצאות ככל שהערעור יידחה; והשני

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 17-08-47507 מרעב חסן בניה וסחר בע"מ נ' רשות המיסים

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

- 1 הוא סיכוי הנמוכים של הערעור על החלטת מנהל מע"מ שלא להתיר למערערת לנכות
2 מס תשומות.
3
- 4 28. המערערת אינה חולקת על כך שהיא אינה פעילה ושאינן לה נכסים נזילים, והיא אף
5 טוענת ברחל בתך הקטנה כי לא תוכל לעמוד בהפקדת ערובה (סע' 3-4 בתגובת
6 המערערת לבקשה המתוקנת להפקדת ערובה). ואכן לחשש הכבד כי המערערת לא
7 תוכל לשלם את הוצאות הערעור אם תחויב בהן ניתן משקל רב בהחלטתי מיום
8 28.11.17 לחיוב המערערת בהפקדת ערובה, בהתאם לסעיף 353א' לחוק החברות.
9
- 10 29. ואולם, כפי שסקרנו לעיל, השיקולים אותם על בית המשפט לשקול בבואו לחייב תובע
11 בהפקדת ערובה מכח תקנה 519(א) לתקסד"א, שונים הם (לשיקולים בעת חיוב בערובה
12 מכח סעיף 353א' ראו בהרחבה בהחלטתי מיום 28.11.17).
13
- 14 30. כך, בעוד שחיוב בהפקדת ערובה לפי תקנה 519(א) הוא החריג, ומצבו הכלכלי של
15 התובע לא יהווה שיקול יחיד להטלת הערובה, אזי בחיוב בהפקדת ערובה לפי סעיף
16 353א' על החברה להוכיח כי ביכולתה לשלם את הוצאות הנתבע, וכאשר לא עולה
17 בידה להראות כי תוכל לשלם את הוצאות הנתבע, ההנחה היא כי חיובה להפקיד
18 ערובה מבטא את הכלל, והפטור הוא החריג (פס"ד הנדסה ממוחשבת, בסע' 13). לא
19 די, אפוא, בחשש שהמערערת לא תוכל לשלם את הוצאות המשיבה באם תחויב בהם
20 ככל שהערעור יידחה, כדי להוות נימוק עיקרי לחיובה בהפקדת ערובה מכח תקנה
21 519(א).
22
- 23 31. באשר לסיכויי הערעור, איני סבור כי ניתן לקבוע בשלב זה כי מדובר בערעור סרק, או
24 כי סיכויי הערעור קלושים. הנימוקים עליהם הצביעה המדינה בעניין זה והטעמים
25 שעמדו בבסיס ההחלטה בהשגה, לרבות עדותו וגרסאותיו של קוזמאר, מחייבים בירור
26 עובדתי והם עניין לערעור גופו. לא ניתן אפוא לאמוד את סיכויי הערעור כבר עתה
27 בטרם התקיים הדיון ומבלי לבחון הדברים לגופם. בהקשר זה יוער כי כפי שיפורט
28 בהמשך, הגם שמדובר בענייננו בהליך שכותרתו ערעור, הערעור השומתי נושא אופי
29 דיוני, לרבות אפשרות לשמיעת ראיות, וכמוהו כדיון של ערכאה שיפוטית ראשונה, כך
30 שקיים קושי מובנה להעריך את סיכוייו. בעניין זה נקבע בפסיקה כי הקושי בהערכת

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 17-08-47507 מרעב חסן בניה וסחר בע"מ נ' רשות המיסים

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

1 סיכויי הצלחת התביעה מתקיים בפרט כאשר סיכויי הצלחת התביעה נבחנים על יסוד
2 טיעון עובדתי שאפשרות הוכחתו תלויה בטיב הראיות שיוגשו, במובחן מבחינת
3 הסיכויים באמות מידה משפטיות גרידא (פס"ד אבו סעלוק, בסע' 7).

4
5 לאור האמור, איני סבור כי יש בטעמים עליהם הצביעה המדינה כדי לחייב את
6 המערער בהפקדת ערובה מכח תקנה 519(א) לתקסד"א.

הפקדת ערובה להוצאות מכח תקנה 428 לתקסד"א

9 32. סימן ד' בתקסד"א, שכותרתו "ערובה להוצאות", מסדיר את נושא חיוב מערער בערובה
10 להוצאות המשיב בערעור, כדלקמן:

11 "סימן ד': ערובה להוצאות

12 427. המערער חייב לערוב את הוצאות המשיב בדרך האמורה בסימן זה.

13 428. משהוגש כתב הערעור, יקבע הרשם של בית המשפט שלערעור את סכום
14 הערבון שעל המערער להפקיד בבית המשפט להבטחת הוצאותיו של כל משיב ואת
15 המועד להפקדתו וימציא למערער הודעה על כך; לענין סימן זה דין כתב ערבות בנקאית
16 כדין ערבון.

17 429. רצה המערער ליתן ערובה אחרת במקום הערבון, יצרף הודעה מתאימה
18 לכתב הערעור והרשם רשאי, על פי צד אחד, להרשות לו מתן ערובה סבירה אחרת
19 להנחת דעתו במקום הערבון במועד שקבע לכך, וימציא לו הודעה על כך; לא הרשה
20 מתן ערובה אחרת, יקבע את סכום הערבון שעל המערער להפקיד ואת המועד.

21 430. הפעולות לפי תקנות 428 ו-429 יכול שיעשה המזכיר הראשי של בית
22 המשפט, אך לפי בקשת אחד הצדדים יובא הדבר שנית לפני הרשם לעיון ולהכרעה.

23 431. לא קיים המערער הוראה בדבר הערבון או הערובה, יירשם הערעור לדחיה
24 לפני בית המשפט או הרשם ותומצא על כך הודעה לכל בעלי הדין.

25 432. (א) החליט הרשם, לפי בקשת המערער, לדחות את תשלומה של אגרת
26 הערעור, כולה או מקצתה, ישקול אם אין זה מן הצדק לפטור את המערער מחובת
27 ערבון לכל הוצאות הערעור או למקצתן, לאחר שניתנה למשיב הזדמנות להשמיע דברו
28 בענין זה, ולא יינתן הפטור אם הראה המשיב טעם מספיק לכך.

29 (ב) הודיע הרשם שלא בפני המשיב על החלטתו לפטור את המערער מחובת ערבון,
30 תומצא הודעה על כך למשיב; החליט שלא לפטור, יקבע את סכום הערבון והמועד
31 לתשלומו או ירשה לו מתן ערובה במקום הערבון.

32 433. בכל שלב משלבי הדיון רשאי הרשם להגדיל את סכום הערבון של המערער,
33 וכן לחזור ולחייב מערער שנפטר מערובה להגישה, אם נוכח שהמערער נעשה בינתיים
34 בעל יכולת לשלם.
35
36

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 17-08-47507 מרעב חסן בניה וסחר בע"מ נ' רשות המיסים

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

- 1 הוראות אלו הינן חלק ממכלול ההוראות שנקבעו בפרק ד' לתקסד"א, שעניינו הערעור.
2
- 3 36. תקנות מע"מ (סדרי הדין בערעור) קובעות את סדרי הדין בערעור על החלטת מנהל
4 מע"מ בהשגה, הוא סוג הערעור שבפנינו. תקנה 10 בתקנות מע"מ הנ"ל קובעת:
5 "10. (א) בלי לפגוע באמור בתקנות אלה יחולו על ערעור הוראות תקנות סדר הדין
6 האזרחי, תשמ"ד-1984 (להלן - תקנות סדר הדין), בשינויים המחוייבים, למעט
7 התקנות שלהלן, ובלבד שבית המשפט ירשום בפרוטוקול רק אותה ראייה הנראית לו
8 כעדות חשובה ומהותית לאחד מן הנימוקים: תקנות 3 עד 6, 8 ו-9, 19, 49 עד 51,
9 61, 83 עד 86, 88, 90, 97 עד 99, 105 עד 122, 197, 202 עד 239, 248 עד 396, 500
10 עד 510.
11 (ב) לענין תקנה זו, כל מקום שנאמר בהוראות תקנות סדר הדין "תובע" - קרי
12 "מערער", "נתבע" - קרי "משיב", "תובענה" - קרי "ערעור", הכל לפי הענין."
13
- 14 37. הנה כי כן, ההוראות שעניינן הפקדת ערובה על ידי מערער להוצאות המשיב בערעור
15 לא מועטו בתקנה 10 לתקנות מע"מ (סדרי הדין בערעור). האם לאור כך יש להורות
16 על חיוב המערער בהפקדת ערובה גם מכח תקנה 428 לתקסד"א?
17
- 18 38. בפסיקת בתי המשפט הובעו דעות שונות בשאלה האם יש מקום לחייב בערעורי מס
19 את המערער בהפקדת ערובה מכח תקנה 428 לתקסד"א.
20
- 21 39. על פי הגישה האחת, תקנות 427 ו-428 לתקסד"א מהוות מקור נורמטיבי נוסף לחיוב
22 מערער בערובה להבטחת הוצאות המשיב בערעור, גם כאשר מדובר בערעורי מסים.
23 זאת, מן הטעם שתקנות אלו לא הוחרגו בתקנה 10(א) לתקנות מע"מ (סדרי דין
24 בערעור), ובהתאם להלכה שנקבעה בפס"ד נאות אוזאזיס, לפיה חיובו של מערער
25 בהפקדת ערבון הוא הכללי, ומתן פטור מחובה זו הוא החריג.
26 ראו: החלטותיו של כב' השופט (כתוארו אז) אורנשטיין בע"מ (ת"א) 27844-01-11 במה
27 ותקשורת בע"מ נ' מס ערך מוסף תל אביב (פורסם בנבו) (24.3.2011); ע"מ (ת"א) 13991-
28 10-10 במה ותקשורת בע"מ נ' מס ערך מוסף תל אביב (פורסם בנבו) (22.5.2011); ע"מ
29 (ת"א) 27762-01-11 זמין ואמין בע"מ נ' מע"מ ת"א 1 (פורסם בנבו) (15.2.2011); ע"מ
30 1073/09(ת"א) צביון בניה ופרויקטים בע"מ נ' מנהל מס ערך מוסף (פורסם בנבו)
31 (1.7.2012); ע"מ (ת"א) 13889-10-10 אמין ומהיר בע"מ נ' מס ערך מוסף ת"א (פורסם
32 בנבו) (14.4.2011). הש' אורנשטיין אף הפנה בעניין זה לפס"ד נאות אוזאזיס, בו נקבע

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 17-08-47507 מרעב חסן בניה וסחר בע"מ נ' רשות המיסים

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

- 1 כי חיובו של מערער בהפקדת ערבון הוא הכלל, בעוד שמתן הפטר מחובה זו הוא בגדר
2 חריג.
3
4 לדעתו של כב' השופט אורנשטיין "בערעור יש הצדקה להחמיר עם חברה שכן לפתחה
5 השגה שלא התקבלה ולכן ראוי לחייבה בערובה להבטחת הוצאות המשיב".
6 גישתו של השופט אורנשטיין מבטאת למעשה את האסכולה אשר אינה מבחינה בין
7 ערעור אזרחי רגיל לערעור שומה.
8
9 על פי הגישה השנייה, בערעורי מס אין מקום לחייב את המערער בהפקדת ערובה .40
10 להוצאות המשיב מכח תקנה 428 לתקסד"א. גישה זו מבטאת את האסכולה האחרת,
11 לפיה יש להבחין ברמה המהותית בין ערעור אזרחי רגיל לערעור שומתי, שמאפייניו
12 דומים לדיון של ערכאה שיפוטית ראשונה.
13
14 בע"א (נצ') 176/98 פאני פקטורי ישראל בע"מ נ' מנהל מס ערך מוסף, נצרת (פורסם
15 בנבו) (14.6.1998) דן כב' השופט ממן בשאלה האם היה מקום לחייב את המערערת,
16 חברה בע"מ, בהפקדת ערובה בערעור שהגישה מכח ס' 83(א) לחוק מע"מ. השופט ממן
17 קיבל את הערעור על החלטת רשמת בית המשפט המחוזי לחייב את המערערת שם
18 בהמצאת ערבון להבטחת הוצאות מנהל מע"מ, תוך שהוא מנתח בהרחבה את מאפייני
19 הערעור השומתי, ועומד על כך שסמכותו של בית המשפט המחוזי בערעורים על
20 החלטת מנהל מע"מ היא סמכות מקורית ולא ערעורית, וכי יש להתייחס להליך ערעור
21 בבית המשפט המחוזי לא כאל ערעור על החלטה שיפוטית, אלא כאל הגשת תובענה
22 מקורית. בין היתר, נקבע שם כי:
23 "התכלית החקיקתית העומדת ביסוד דרישת תקנות סדר הדין האזרחי
24 בדבר הפקדת ערבון להבטחת הוצאות המשיב, היא למנוע ערעורי
25 סרק. ההנחה היא שענין שנדון בפני ערכאה שיפוטית, סיכויי שינויו או
26 ביטולו אינם רבים ועל כן נדרש מי שחפץ למערער על החלטה
27 שיפוטית, להבטיח את הוצאות המשיב. "המערער" על החלטת מנהל
28 מס ערך מוסף משיג על החלטה מ י נ ה ל י ת ולא על החלטה
29 שיפוטית, וביחס אליה אין קיימת חזקה כי סיכויי תקיפתה אינם
30 רבים. קיימת חזקה בדבר תקינות המעשה המינהלי, ומכוחה הוטל על
31 "המערער" נטל הוכחה מהסוג שרובץ על תובע בהליך אזרחי, אך
32 פועלה של חזקה זו אינו מגיע עד כדי שרואים את המעשה המינהלי
33 כתקין וכסופי כמו פסק דין של בית משפט. בל נשכח כי המשיב באותו

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 17-08-47507 מרעב חסן בניה וסחר בע"מ נ' רשות המיסים

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

1 "ערעור" אינו אלא הגוף המנהלי שעל החלטתו מוגש הערעור, ואין הוא
2 בבחינת צד במובן הרגיל של המילה. " (סע' 13 בהחלטה).

3
4 גם בבש"א (י-ם) 7744/07 מדינת ישראל – אגף המכס והמע"מ נ' נתשה (פורסם בנבו)
5 :קבעה כב' השופטת מזרחי כי: (10.3.2008)

6 "תקנה 10(א) לתקנות מס ערך מוסף ומס קניה (סדרי הדין בערעור),
7 תשל"ו-1976, מחילה את תקנות סדר הדין האזרחי - למעט תקנות
8 מסוימות המנויות באותה תקנה - על ערעור על שומת מע"מ. הפסיקה
9 קבעה לא אחת כי "ערעור מע"מ, כמו ערעור מס הכנסה, כמוהו כתובענה
10 לכל דבר ועניין הבא לפני ערכאה ראשונה, שבה יש 'תובע', הוא
11 המערער, ו'נתבע' הוא המשיב" (רע"א 1436/90 גיורא ארד חברה לניהול
12 השקעות ושרותים בע"מ נ' מנהל מע"מ מיסים ו/6 (דצמבר 1992) עמ'
13 ה-11, עמ' 129; ראה גם: ע"א 456/92 חברת אחים אגבריה נווה עירון
14 בע"מ נ' מנהל מס ערך מוסף מיסים יא/5 (אוקטובר 1997) עמ' ה-1). על
15 בסיס הנחה זו, קבעה הפסיקה כי יש להחיל על ערעורי מע"מ את תקנה
16 519 לתקנות, העוסקת בסמכותו הכללית של בית המשפט להטיל ערובה
17 להבטחת הוצאותיו של נתבע, ולא את תקנה 428 לתקנות, העוסקת
18 במתן ערבון להבטחת הוצאותיו של משיב במסגרת הגשת ערעור (ע"א
19 176/98 ע"ש 238/98 פאני פקטורי ישראל בע"מ נ' מנהל מס ערך מוסף,
20 נצרת מיסים יב/4 (אוגוסט 1998) ה-40). " (סע' 25 בהחלטה).

21 גם א' נמדר מציין בספרו מס ערך מוסף, חלק שני (מהדורה חמישית) (תשע"ג-2013),
22 בהסתמך על החלטת השופט ממנ הנ"ל, כי החובה ליתן ערובה לתשלום הוצאותיו של
23 מנהל מע"מ, אם יידרש לכך המערער על ידי מנהל מע"מ, מבוססת על תקנה 519
24 לתקסד"א ולא מכח תקנה 428 לתקסד"א העוסקת בסמכות ערעורית (שם, בעמ' 970).

הכרעה

25
26
27
28 41. בכל הכבוד, אף אני סבור כי הגם שהתקנות בתקסד"א שעניינן הפקדת ערובה בערעור
29 לא מועטו בתקנות מע"מ (סדרי דין בערעור), הטלת ערובה להוצאות המשיב מכח
30 תקנה 428 לתקסד"א בערעורי מס מעוררת קושי.

31
32 42. בע"מ (מרכז) 31900-09-10 פקיד שומה פתח תקווה נ' כוסמין בע"מ (פורסם בנבו)
33 (27.4.2011), נדרשתי לשאלה האם יש להבחין ברמה המהותית בין ערעור שומתי
34 לערעור אזרחי. וכך קבעתי שם:

35 "בע"א 138/78 מנהל המכס והבלו נגד אי.אי.אל בע"מ, פ"ד ל"ג(3) 490,
36 בעמ' 495 קבע השופט אשר, מהם אותם סממנים שיפוטיים אשר צריכים
37 להתקיים בהחלטה, כך שיוכל להיאמר, לגבי הליך הביקורת שמקיים

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 17-08-47507 מרעב חסן בניה וסחר בע"מ נ' רשות המיסים

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

1 בית-המשפט לגביה, כי הוא הליך ערעורי. הסממנים המאפיינים הליכים
2 של ערכאה שיפוטית (להבדיל מהליכים לפני גוף מנהלי) הם:
3 א. נתקיים בירור משפטי קודם של טענות הצדדים המעורבים בסכסוך;
4 ב. ניתנת אפשרות לצדדים להוכיח את טענותיהם העובדתיות על-ידי
5 ראיות, לרבות השמעת עדים;
6 ג. ניתן לחקור את העדים חקירת שתי וערב, כשעל עדותם חלות
7 הוראותיו של פרק ט' לחוק העונשין, תשל"ז-1977;
8 ד. הערכאה אינה יושבת בהשגה או בערעור על החלטתה היא.

9
10 במידה שאחד הסממנים הנ"ל אינו קיים כי אז הערכאה אינה שיפוטית
11 כי אם מנהלית, והביקורת על החלטותיה המופעלת על-ידי בית-המשפט
12 אינה בגדר שיפוט ערעורי. (וראה גם: רע"א 5834/03 אריה חברה לביטוח
13 בע"מ נגד חאדר ורדן פ"ד נח (1) 854; בג"צ 1082/02 המוסד לביטוח
14 לאומי, שמואל אליהו ואח' פ"ד נז (4) 443; ע"א 2765/95 שמעון סגל נגד
15 איגוד ערים השרון הצפוני (תברואה) פ"ד נ (1) 876; 13/81 מנהל המכס
16 והבלו נ. ש.ש.ל. פ"ד ל"ז (3) 253; 1436/90 גיורא ארד נ. מנהל מע"מ
17 פ"ד מו' (5) 101.

18 ד"ר חמי בן נון מגדיר ערעור כהליך שיפוטי שמתקיימים בו ארבעה
19 תנאים: ההליכים נפתחו ביזמת צד לדיון, ההליכים קשורים להחלטה
20 שיפוטית שניתנה על ידי גוף שמתקיימים בו סממנים של ערכאה
21 שיפוטית, בהליכים אלה מתבצעת ביקורת שיפוטית על החלטה ותוצאה
22 אפשרית של הביקורת השיפוטית היא החלטה נשוא הביקורת
23 בהחלטה של הערכאה המבקרת. (ר' ד"ר חמי בן נון "הערעור האזרחי"
24 ע.ד. ספרות משפטית בע"מ 2004 בע' 40).

25
26 25. במקרה שלפנינו בולט אופיה המנהלי של החלטת המנהל לדחות את
27 ההשגה. המנהל הוא הקובע את שומת המס השנויה במחלוקת, ההשגה
28 מוגשת למנהל ובסופו של יום, במידה שהמנהל והנישום לא הגיעו
29 לפשרה, או שהיא לא תוקנה, מחליט המנהל או מי מטעמו בהשגה
30 (בכפוף כמובן לסעיף 82 (ה) לחוק מע"מ לפיו מי שערך את השומה לא
31 יחליט בהשגה עליה). על החלטות המנהל מוגש ערעור בהתאם לסעיף
32 83 לחוק מע"מ.
33

34
35 26. הנה כי כן, המנהל או מי מטעמו הוא גם מי שהמחליט בהשגה, ואין
36 הוא מהווה טריבונל שיפוטי מאחר וחסר לפעולתו האלמנט של
37 אובייקטיביות. ניתן לראות את פעולתו בשלב ההשגה כביקורת מנהלית
38 נוספת ותו לא. מה עוד שכאשר מדובר בערעור על קביעה לפי סעיף 50,
39 מוגש ערעור על החלטת המנהל ללא הליך של דיון בהשגה כלל. זאת
40 ועוד -בזמן ההשגה יכולים המנהל והנישום להגיע לפשרה ביניהם (סעיף

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 17-08-47507 מרעב חסן בניה וסחר בע"מ נ' רשות המיסים

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

82 (ב) לחוק מע"מ) וגם מכך עולה האופי המנהלי של הליך ההשגה שהרי פשרה נערכת בין צדדים לסכסוך ולא בין הצד והשופט.

27. לפיכך יש לראות בהליכי ההשגה דיון מנהלי מובהק, ובדיון שמתקיים בבית המשפט המחוזי יש לראות דיון של ערכאה שיפוטית ראשונה. מכך עולה שלא ניתן להחיל על ערעור המס את הכללים הרגילים החלים על ערעור אזרחי שבא לעולם אחרי הכרעה שיפוטית או מעין שיפוטית בערכאה ראשונה."

(הדגשים אינם במקור).

43. עוד הטעמתי בהחלטתי הנ"ל בעניין כוסמין, כפי שאף ציינתי בהחלטתי הראשונה מיום 27.11.17, כי כשם שהמחוקק הכיר בזכותו של הנישום שלא לשלם את המס השנוי במחלוקת כי אז שומה על המדינה שלא להכביד על הנישום יתר על המידה על דרך דרישת ערובה להוצאותיה, וכי כשם שנדחה תשלומו של המס כך ידחה תשלום הוצאות המשפט במידה שערעור השומה ידחה. עוד ציינתי כי כאשר המחוקק סבר שיש לחייב את הנישום בהפקדת ערובה כשמדובר במס ערך מוסף עשה זאת במפורש, וכי העדר הוראה בדבר הפקדת ערובה להוצאות המנהל בערעור יחד עם ההוראה לפיה תשלום המס שבמחלוקת נדחה, כאשר מוגש ערעור על השגה, נותן שיש ליתן פרשנות מצמצמת ליכולת של המנהל לחייב את הנישום להפקיד ערובה להוצאותיו בערעור.

44. כידוע, תכליתה של חובת הפקדת הערובה על המערער בערעור מכח תקנות 427 ו-428 לתקסד"א הינה הבטחת הוצאותיו של המשיב, בלא צורך בהליך נוסף ומסורבל, היה ויידחה הערעור. הפסיקה עמדה על כך שהצידוק לחיוב מערער בהפקדת ערובה להוצאות המשיב נעוץ בכך שהמשיב זכה כבר בדיון, והמערער, שהיה לו יומו, מבקש להפוך את פסק הדין שניתן לחובתו.

כך, נקבע בבש"א 9651/07 אבו רביע נ' כלל חברה לביטוח בע"מ (פורסם בנבו) (6.2.08), כדלקמן:

"הן במקרה של ערעור אזרחי והן בזה של דיון נוסף מדובר על מצב בו המשיב זכה כבר בדיון, בין אם בערכאה הדיונית ובין אם בערעור. במצב דברים זה, ההנחה היא שפסק הדין עליו משיג המערער או העותר נכון הוא. לפיכך, יש צידוק מלא מבחינה עקרונית לחייב את העותר לדיון נוסף (או המערער בערעור אזרחי) כי יבטיח מראש את תשלום הוצאותיו של המשיב. זאת לעומת המצב בערכאה הדיונית, שם לא

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 17-08-47507 מרעב חסן בניה וסחר בע"מ נ' רשות המיסים

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

1 מוטלת חובה על כל תובע (או מבקש) להבטיח מראש את הוצאות
 2 הנתבע (או המשיב). אכן, קיימת אפשרות לחייב תובע (או מבקש)
 3 במתן ערובה להוצאות, אך הדבר תלוי בהגשת בקשה על ידי הנתבע
 4 (או המשיב), והעיקר - בית המשפט (או הרשם) יכול לדרוש שתינתן
 5 ערובה על בסיס אינדיוידואלי ולאחר דיון בבקשה (תקנה 519 לתקנות
 6 סדר הדין האזרחי וסעיף 353א לחוק החברות, התשנ"ט-1999). כלומר,
 7 אין מדובר בחובה כללית, בשונה מן הדין החל באשר לערעור ולדיון
 8 נוסף."
 9 (שם, בסעיף 4; ההדגשות אינן במקור).

11 כן ראו בעניין זה רע"א 5208/06 דייויס נ' מוריס (פורסם בנבו) (29.6.2006), בו נקבע:

13 "אין זהות בין תקנה 427 לתקנה 519 לתקנות סדר הדין האזרחי, ולא
 14 אוכל לקבל את הגזירה השווה שעותר המבקש למתוח ביניהן. תקנה
 15 519(א) קובעת, כי "בית המשפט או הרשם רשאי, אם נראה לו הדבר,
 16 לצוות על תובע ליתן ערובה לתשלום כל הוצאותיו של נתבע"; תקנה זו
 17 עניינה הליך התביעה בערכאה הדיונית, ופעמים – לא לעתים קרובות
 18 כל עיקר (ראו רע"א 2442/98 מיוחס נ' רוזן, פ"ד נג(3) 145, הרשמת
 19 אגמון; גורן, סדרי הדין האזרחי מה' 8, 672-673) – תוטל ערובה
 20 להוצאות. דבר זה ייעשה בעיקר כשהמדובר בתושבי חוץ, שגביית
 21 הוצאות מהם תהא קשה (רע"א 544/89 אויקל נ' נילי, פ"ד מד(1) 647,
 22 650, השופט – כתארו אז – ש' לוי). ואולם, היא הנותנת, שבתקנה 519
 23 המדובר במי שטוען בתביעתו לזכות ולא היה לו יומו בדין, ואילו בפרשת
 24 הערעור, בתקנה 427, מדברים אנו במי שיומו הראשון ניתן לו ולא
 25 אסתיעא, ועתה הוא מבקש להפוך את הקערה על פיה. כאן מצבו של
 26 המשיב, לעת הזאת, בהיותו "אוחז ביד" בפסק דין, עדיף, ולכך השלכה
 27 באשר לעירבון."
 28 (שם, בסעיף 9; ההדגשות אינן במקור).

30 45. גם בפס"ד נאות אואיזיס קבע כב' השופט (כתוארו אז) גרוניס, כדלקמן:

31 "חשוב להדגיש, כי קיים הבדל מהותי בין חיובו של תובע בהפקדת
 32 ערובה לבין חיובו של מערער בהפקדת עירבון. הסמכות לחייב תובע
 33 בהפקדת ערובה היא סמכות שבשיקול דעת, שהיחס אליה הוא כאל
 34 חריג המופעל בצמצום. לעומת זאת, חיובו של מערער בהפקדת עירבון
 35 הוא הכללי, בעוד שמתן פטור מחובה זו הוא בגדר חריג. הטעם להבחנה
 36 זו הוא ההבדל בעוצמת זכות הגישה לערכאות בין תובע לבין מערער.
 37 זכות הגישה לערכאות של תובע היא בעלת משקל נכבד ביותר, ועל כן
 38 בדרך כלל אין בכוחו של אינטרס הנתבע להבטיח את הוצאותיו כדי
 39 להגבילה. לעומת זאת, משקלה של זכות הגישה לערכאות הערעור של
 40 מי שהפסיד בדינו נמוך יותר. כמו כן, האינטרס של משיב, שכבר זכה
 41 בדין, בהבטחת יכולתו לגבות הוצאות, חזק מזה של נתבע אשר זו לו
 42 הפעם הראשונה בה עניינו מובא בפני ערכאה שיפוטית (ראו, רע"א

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 17-08-47507 מרעב חסן בניה וסחר בע"מ נ' רשות המיסים

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

1 5208/06 דייויס נ' מלכה, פסקה ד.9 ([פורסם בנבו], 29.6.06); רע"א
2 321/07 גושן נ' אבי-גיא ([פורסם בנבו], 21.8.07). כשם שאי הפקדת
3 ערובה עשויה להביא לדחייתה של תובענה לפי תקנה 519(ב) לתקנות
4 סדר הדין האזרחי, כך אי הפקדת עירבון יכולה לגרום לדחיית
5 הערעור..."
6 (שם, בסעיף 5; ההדגשות אינן במקור).
7

8 46. ודוקו: לטעמי, לאור השוני בין מאפייני הערעור השומתי, אשר כאמור דומה במהותו
9 לדיון בערכאה ראשונה, לבין מאפייני הערעור האזרחי, עליהם עמדתי לעיל, יש
10 בקביעות שהובאו לעיל, לרבות בפס"ד נאות אואזיס אליו הפנה כב' השופט אורנשטיין
11 בהחלטותיו, כדי לתמוך בכך שיש לנקוט משנה זהירות בבואנו להטיל חובת ערובה על
12 המערער השומתי, וכי אין להטיל עליו חיוב 'אוטומטי' בהפקדת ערובה.
13

14 יפים בעניין זה הדברים שנקבעו על ידי כב' השופט הנדל בבע"מ 4208/12 פלונית נ'
15 פלונית (29.10.2012):

16 "תקנה 431 עוסקת בעירבון שהופקד במסגרת הגשת כתב הערעור. ברם
17 לא זהו המקרה שלפנינו, שהרי כאן מדובר על הפקדת ערובה במסגרת
18 בקשת הצטרפות להליך העיקרי.
19 במישור העקרוני, ההבחנה שציינתי פועלת לכאורה לטובת המבקשת.
20 עיקרון ידוע הוא במשפטנו שזכות הגישה לערכאות של תובע היא בעלת
21 משקל נכבד ביותר, בעוד שזכות הגישה לערכאת הערעור של מי שכבר
22 הפסיד בדינו הינה נמוכה יותר. מן הטעם הזה נפסק שיש להיזהר יותר
23 בדחיית תובענה בגין אי-הפקדת ערובה, מאשר בדחיית ערעור בשל אי-
24 הפקדת עירבון (רע"א 9686/09 נאות אואזיס מלונות בע"מ נ' זיסר
25 [פורסם בנבו] (21.2.2010)). בראייה זו אני סבור כי המבקש להצטרף כצד
26 להליך - קרוב יותר למעמדו של תובע מאשר למעמדו של מערער: הלוא
27 עיקר ההבחנה בין תובע למערער היא שהאחרון כבר הפסיד בדינו. מכאן
28 שהמבקש להצטרף להליך, אשר טרם הפסיד בדינו (שהרי בקשתו טרם
29 הוכרעה), דומה יותר למעמדו של התובע. לכך יש השלכה על מידת
30 הזהירות שבה ינקוט בית המשפט, בבואו לדחות בקשת הצטרפות על
31 רקע אי-הפקדת ערובה כנדרש: מידת הזהירות תהיה גבוהה יותר מזו
32 שנדרשת לגבי דחיית ערעור, וקרובה יותר לזו שנדרשת לגבי דחיית
33 תובענה."
34 (שם, בסעיף 4; הדגשים אינם במקור).
35

36 47. לא זו אף זו: על פי סימן ד' בתקסד"א הסמכות להורות על חיוב המערער בהפקדת
37 ערובה מוקנית לרשם, ולא לשופט. לטעמי, גם אם החלטה בעניינים שעל פי דין הם
38 בסמכותו של רשם הינה גם בסמכותו של שופט, דרך המלך הינה כי החלטות על הפקדת

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 17-08-47507 מרעב חסן בניה וסחר בע"מ נ' רשות המיסים

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

1 ערובה בערעור יינתנו על ידי הרשם, כפי שנקבע בתקנות. יתרה מכך, כידוע החלטת
2 רשם ניתנת לערעור בזכות לפני בית המשפט בו הוא משמש רשם (סע' 96(ב) בחוק
3 בתי המשפט). מתן החלטה על הפקדת ערובה בערעור על פי סימן ד' לתקסד"א על ידי
4 שופט תפגע אפוא בזכות המערער לערער בזכות על החלטות שניתנות בעניין הפקדת
5 הערובה. מכאן שגם מטעם זה אין מקום שמותב זה הוא שיורה על הפקדת ערובה מכח
6 תקנה 428 לתקסד"א.

7
8 **לאור האמור, אני מוצא להיעתר לבקשת המדינה לחייב המערער בהפקדת ערובה**
9 **להוצאותיה בערעור מכח תקנה 428 לתקסד"א.**

10

11

הסנקציה בגין אי הפקדת ערובה על ידי המערער

12

13 48. במסגרת הבקשה הראשונה והבקשה המתוקנת להפקדת ערובה ביקשה המדינה
14 להורות כי באי הפקדת ערובה יידחה הערעור.

15

16 49. כפי שהוזכר, בהחלטתי מיום 28.11.17 קבעתי כי על המערער להפקיד ערובה מכח
17 סעיף 353א' לחוק החברות, בסכום של 25,000 ₪, בתוך 30 יום. אין מחלוקת כי עד
18 עתה טרם הפקידה המערער את הערובה, והיא אף טענה בתגובתה לבקשה כי אין
19 באפשרותה כעת להעמיד את הערובה.

20

21 50. משעה שלא נעתרתי לבקשת המדינה לחייב את המערער בהפקדת ערובה מכח תקנה
22 519(א) או מכח תקנה 428 לתקסד"א, השאלה שנותרה הינה האם ניתן להורות על
23 דחיית הערעור בשל אי הפקדת ערבון גם כאשר זו ניתנה מכח סעיף 353א' לחוק
24 החברות?

25

הסנקציה בגין אי הפקדת ערובה – המסגרת הנורמטיבית

27 51. סעיף 353א' לחוק החברות קובע:

28

"הוגשה לבית משפט תביעה על ידי חברה או חברת חוץ, אשר אחריות

29

בעלי המניות בה מוגבלת, רשאי בית המשפט, לבקשת הנתבע, להורות

30

כי החברה תיתן ערובה מספקת לתשלום הוצאות הנתבע אם זכה בדיון,

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 17-08-47507 מרעב חסן בניה וסחר בע"מ נ' רשות המיסים

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

1 ורשאי הוא לעכב את ההליכים עד שתיתן הערובה, אלא אם כן סבר כי
2 נסיבות העניין אינן מצדיקות את חיוב החברה או חברת החוץ בערובה,
3 או אם החברה הוכיחה כי יש ביכולתה לשלם את הוצאות הנתבע אם
4 יזכה בדין".
5 (הדגש אינו במקור).

6
7 52. תקנה 519(ב) לתקסד"א קובעת:

8
9 "לא ניתנה ערובה תוך המועד שנקבע, תידחה התובענה, אלא אם כן
10 הורשה התובע להפסיקה; נדחתה תובענה לפי תקנה זו, רשאי התובע
11 לבקש ביטול הדחייה, ואם נוכח בית המשפט או הרשם שסיבה מספקת
12 מנעה את התובע מליתן את הערובה תוך המועד שנקבע, יבטל את
13 הדחייה בתנאים שייראו לו, לרבות לענין ערובה והוצאות."
14 (הדגש אינו במקור).

15
16 53. בפסיקה הובעה דעה כי גם כאשר חברה תובעת חויבה בהפקדת ערובה לתשלום
17 הוצאות משפט של נתבע מכח סעיף 353א' לחוק החברות, והיא לא הפקידה את
18 הערובה במועד שנקבע, רשאי בית המשפט להורות על דחיית התביעה.

19
20 בבש"א (מחוזי י-ם) 6774/09 רסקו חברה להתיישבות חקלאית עירונית בע"מ נ' Schiff
21 R.E. International Corp. (N.Y.) (פורסם בנבו) (30.3.09) דחה כב' השופט שפירא
22 את הטענה כי סעיף 353א' מקנה לבית המשפט סמכות כשלא הופקדה ערובה לעכב
23 את ההליכים בלבד, אך לא לדחות את התביעה או למחקה וקבע:

24 "הואיל ואין בסעיף 353א' התייחסות לתוצאה הנובעת מאי ההפקדה, הרי
25 אפשר לקבל את ההנחה כי משלא הוגשה הערבות יש לפנות בבקשה נוספת,
26 ובה לעתור לדחיית התובענה כפי שקובעת תקנה 519 לתקנות החלה על הפרט.
27 הואיל והדבר לא נאמר במפורש, נראה בעיני כי "העיכוב" מתייחס לתקופה
28 שקצב בית המשפט להפקדה ולא לתוצאה הנובעת מאי ההפקדה, שאם לא כן
29 תשאר התביעה תלויה ועומדת לנצח. ניתן ללמוד על כך מתקנה 519(ב)
30 לתקנות, בה נקבע כי התובענה תדחה אם לא ניתנה הערובה במועד שנקבע
31 "אלא אם כן הורשה התובע להפסיקה..."

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 17-08-47507 מרעב חסן בניה וסחר בע"מ נ' רשות המיסים

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

1

...

2

המסקנה היא אפוא שהמונח "לעכב" בסעיף 353א (שחוקק רק בתיקון מס' 3 בשנת 2005, כאשר לנגד עיני המחוקק עמדה הוראת הסעיף 232 לפקודת החברות שבוטל), כוונתו לתקופה שנקצבה להגשת הערובה.

3

4

מכל מקום, בין כך ובין אחרת, בהעדר הוראה מיוחדת בחוק החברות, לבית המשפט שיקול דעת באשר לסנקציה, ובנסיבות העניין מצאתי לנכון לא להורות על דחיית התובענה אלא למחיקתה בלבד.

5

6

(סעיפים 6-7).

7

8

גם בע"א (מחוזי ת"א) 2157/08 בינוי והשקעות אחזקות ס.ט.א.י (1994) בע"מ נ' בנק לאומי לישראל בע"מ (15.2.2010) (פורסם בנבו) קבע הרכב כב' השופטים שנלר, ורדי ולבהר-שרון, כי סעיף 353א' אינו שולל מבית המשפט אפשרות של קביעת סנקציה של דחיית התביעה במקרה של אי הפקדת הערובה. כב' השופט ורדי קבע:

9

10

"אמנם סעיף 353א לחוק החברות מדבר על כך שבית המשפט רשאי לעכב את ההליכים עד שתינתן הערובה, אך ההגיון הינו ש"העיכוב" מתייחס לתקופה שקצב בית המשפט להפקדת הערובה ולא לתוצאה הנובעת מאי ההפקדה, שאם לא כן תישאר התביעה תלויה ועומדת לנצח, תוך הקבלה לסנקציה שבתקנה 519ב) לתקנות סד"א, שבית המשפט רשאי לעשות בה שימוש לבקשת הצדדים משלא הוגשה ערבות לפי סעיף 353 א' לחוק החברות (בש"א (ים) 6774/09 רסקו חברה להתיישבות חקלאית ועירונית בע"מ...).

11

12

אני סבור שפרשנות זו, כפי שניתנה בפס"ד רסקו, הינה פרשנות הגיונית, כאשר כפי שציין כבוד השופט שפירא בענין רסקו, בכל מקרה, בהיעדר הוראה מיוחדת בחוק החברות, לבית המשפט שיקול דעת באשר לסנקציה שינקוט עקב אי קיום ההחלטה להפקדת ערובה, האם לדחות את התובענה או למחקה בלבד, ולא הגיוני שהמחוקק מנע מבית המשפט אפשרות של שימוש בסנקציה כזו דווקא במקרה של חברה להבדיל מאדם פרטי שלא הפקיד ערובה, שלגביו ניתן לנקוט בסנקציה כזו, וזאת בניגוד למגמה להחמיר דווקא עם החברה שספק אם ניתן יהיה להיפרע ממנה ולהקל עם האדם הפרטי.

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

אמנם, לאחר חקיקת סעיף 353א לחוק החברות, הרי מדובר לכאורה בחוק ספציפי ומאוחר לעומת תקנה 519 לתקנות סד"א, שהיא בגדר חקיקת משנה ומוקדמת יותר, כך שלכאורה סעיף 353א לחוק גובר על תקנה 519 לתקנות סד"א, אך גם במסגרת פרשנות סעיף 353א לחוק, ניתן לקחת בחשבון גם את סיכויי ההליך כמו לגבי תקנה 519 (רע"א 10376/07 ל.ג הנדסה ממוחשבת בע"מ נ' בנק הפועלים בע"מ, לא פורסם (11/2/09)).

23

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 17-08-47507 מרעב חסן בניה וסחר בע"מ נ' רשות המיסים

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

- 1 במקרה דנן, לאור קביעת בית משפט קמא לענין סיכויי התביעה, מחזק
2 הדבר את מסקנת ביהמ"ש לגבי הפקדת הערובה.
- 3 לטעמי, בדומה לאפשרות לשקול במסגרת סעיף 353א לחוק החברות
4 את סיכויי ההליך, כך ניתן לנקוט גם, בהתאם לשק"ד ביהמ"ש, בסנקציה
5 של דחייה או מחיקה של תובענה עקב אי הפקדת ערובה, גם בהפקדה
6 של חברה לפי סעיף 353א לחוק החברות, בדומה להסדר שבתקנה 519
7 לתקנות סד"א, כדי ליצור סימטריה והרמוניה חקיקתית, וכדי לא
8 להעדיף דווקא את החברה על פני התובע הפרטי שככלל מקלים עמו
9 לעומת החברה, וזאת במסגרת שקוה"ד של בית המשפט לגבי השימוש
10 בסעיף 353א לחוק החברות.
- 11 כך גם נוהגים בתי המשפט הלכה למעשה ומכך ניתן ללמוד גם כן על
12 הפרשנות המשפטית הראויה והנוהגת.
- 13 כך, ברע"א 10905/07 נאות אואזיס מלונות בע"מ נ' מרדכי זיסר, לא
14 פורסם, (13/7/08), דחה בית המשפט העליון ערעור על חיובה של חברה
15 בהפקדת ערובה לפי סעיף 353א לפקודת החברות (בניגוד לחיוב אישי
16 בהפקדת ערובה של המערערים 2 ו-3 מכוח תקנה 519א לתקנות סד"א
17 שבוטל בערעור בפס"ד נאות אואזיס) וקבע כי אם סכום הערובה טרם
18 הופקד, על המבקשת (החברה) להפקידו תוך 60 יום מהיום "שאם לא כן
19 תידחה התובענה שלה".
- 20 כך גם ברע"א 591/09 ישראל היום השקעות ופיתוח 1987 בע"מ, לא
21 פורסם, (16/4/09), נאמר כי המבקשת תוכל לפנות לביהמ"ש המחוזי
22 בפניה בהתאם לאמור בתקנה 519(ב) סיפא לתקנות סד"א "גם אם
23 בינתיים תידחה התובענה בשל אי הפקדת ערובה".
- 24 לכן, בין אם נלך בדרך של תחולת תקנה 519ב לתקנות סד"א לגבי
25 הסנקציה גם על חוק החברות, ובין אם נלך בדרך של פרשנות עצמאית
26 של חוק החברות והפעלת שק"ד בית המשפט לדחות או למחוק את
27 התביעה גם במקרה של אי הפקדת ערבון ע"י חברה, בין מכוח החוק
28 עצמו, הנותן רשות לעיכוב ההליכים אך לא גורע אפשרות של סנקציה
29 אחרת, באופן שמדובר בעיכוב הליכים לתקופה שקצב ביהמ"ש להפקדה,
30 ובין מכוח שקוה"ד הכללי הנתון לבית המשפט באשר לסנקציה, גם אם
31 לא נקבעה במפורש סנקציה כזו - התוצאה תהא שלבית המשפט ישנו
32 שיקול דעת למחוק או לדחות תביעה במקרה של אי הפקדת ערובה
33 שנקבע שיש להפקיד, ובמקרה דנן אני סבור כי בית המשפט הפעיל
34 כראוי שיקול דעת זה.
- 35 בל נשכח את האיזון הנדרש בין זכות הגישה לערכאות כזכות חוקתית,
36 לבין האינטרסים החשובים הנגדיים המגבילים זכות גישה זו, כמו
37 הבטחת זכויותיו של צד מפני ניהול הליך סרק, כאשר ההסדרים השונים
38 המחייבים בהפקדת ערובה להוצאות, מורים, ככלל, כי אי ההפקדה
39 במועד תגרור את דחייתו של ההליך (רע"א 9680/07 מגדל הזוהר לבנין
40 בע"מ נ' גוב גיא בע"מ, לא פורסם (23/12/09)).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 17-08-47507 מרעב חסן בניה וסחר בע"מ נ' רשות המיסים

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

(סעיפים 9-11).

ראו גם: החלטת כב' השופטת פלאוט בת.א. (מחוזי מרכז) 131-09-07 רד רוק הולדינגס לימיטד נ' בנק איגוד לישראל בע"מ (פורסם בנבו) (5.1.11).

בה"פ (ת"א) 12217-03-12 בית יורב (1997) בע"מ נ' כהן (פורסם בנבו) (12.12.12) סקר כב' השופט אטדגי את ההחלטות האמורות לעיל, וקבע כי:

"9. גם אני סבור, שכאשר חברה-תובעת חויבה בהפקדת ערובה לתשלום הוצאות משפט של הנתבע תוך מועד מסוים והיא לא הפקידה את הערובה במועד, רשאי בית המשפט להורות על דחיית התביעה.

יתר על כן, אני סבור, שדחיית התביעה היא ברירת המחדל, כמצוות תקנה 519(ב). הטעם העיקרי למסקנתי הוא, כי לדעתי, תקנה 519 ממשיכה לחול גם כאשר מופעל סעיף 353א, לכל הפחות באשר לסנקציה הקבועה בתקנה 519(ב) לתובע שאינו מפקיד את הערובה, וזאת בהעדר הוראה לכך בסעיף 353א.

אנמק דברי: תקנות סדר הדין האזרחי מוחלות "בכל ענין אזרחי המובא לפני בית המשפט" (תקנה 2 לתקנות סדר הדין האזרחי).

הענינים הנדונים על פי חוק החברות אף הן "ענין אזרחי" (סעיף 40(5) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד1984).

תקנה 519 לתקנות סדר הדין האזרחי עוסקת באפשרות להשית ערובה על "תובע", בלא להבחין בין סוגים שונים של תובעים (כדברי כב' השופט גרוניס בענין נאות ואזיס הנ"ל, סעיף 4 לפסק הדין).

נמצא שסעיף 353א לחוק החברות אינו מונע את החלתה של תקנה 519 על בקשה או על החלטה הקשורה לחיוב חברה תובעת בהפקדת ערובה, ואינו גורע מתוקפה, אלא מוסיף עליה את החזקה הייחודית, על פיה יש לחייב בדרך כלל חברה תובעת בהפקדת ערובה, כאמור לעיל.

לכל הפחות ניתן לקבוע כך באשר לסנקציה הקבועה בתקנה 519(ב) רישא לתובע שאינו מפקיד את הערובה, וזאת בהעדר התייחסות מפורשת לכך בסעיף 353א.

10. אני מסכים עם הדיעה שנשמעה בפסיקה המחוזית דלעיל, לפיה עיכוב ההליכים, על פי סעיף 353א, מתייחס לשלב שעד להפקדת הערובה בלבד, ומשנקבע מועד להפקדתה, הרי שעכוב ההליכים מתייחס עד לתום המועד שהוקצב, שאם לא תאמר כן תמצא התביעה תלויה ועומדת לעד.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 17-08-47507 מרעב חסן בניה וסחר בע"מ נ' רשות המיסים

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

- 1 כן אני מסכים עם דעתו של כב' השופט ורדי, כפי שהובאה
 2 לעיל, כי המסקנה האמורה מתבקשת גם מקל וחומר: אם תובע שאינו
 3 חברה, שחיובו בהפקדת ערובה הינו החריג, דין תביעתו להידחות
 4 כשהוא אינו מפקיד ערובה כמצוות בית המשפט, קל וחומר שצריך
 5 לקבוע כך בתביעתה של חברה תובעת שאינה מפקידה ערובה, שחיובה
 6 בהפקדת ערובה הוא הכלל.
- 7 12. כיוון, שכאמור, סעיף 353א אינו דן בתוצאת אי הפקדת
 8 הערובה, הרי שניתן להגיע לתוצאה זו גם באמצעות היקש לתוצאה
 9 הקבועה לכך בתקנה 519(ב) רישא (סעיף 1 לחוק יסודות המשפט,
 10 התש"מ-1980).
- 11 מסקנה זו רצויה גם כדי ליצור סימטריה והרמוניה חקיקתית (כב'
 12 השופט ורדי בענין בינוי והשקעות הנ"ל, סעיף 10 סיפא לפסק הדין).
 13 (סעיפים 9-12).
- 14
- 15 54. בית המשפט העליון טרם נדרש לסוגיה זו לגופה. בפס"ד נאות אואזיס נאמר בעניין
 16 זה:
- 17
 18 "בפועל, נוהגים בתי המשפט לדחות את התובענה כאשר לא מקוימת
 19 החלטה להפקיד ערובה, גם אם ההחלטה התקבלה מכוח הסמכות
 20 שבסעיף 353א לחוק החברות. נראה, כי נוהג זה מתבסס על התפיסה
 21 לפיה הסמכות המופיעה ברישא של תקנה 519(ב) לתקנות סדר הדין
 22 האזרחי חלה גם כאשר הערובה הושתה מכוח סעיף 353א לחוק החברות.
 23 כלומר, גם כאשר החיוב בערובה נובע מסעיף 353א לחוק החברות,
 24 נשענת דחיית התובענה בשל אי הפקדת ערובה על תקנה 519(ב) לתקנות
 25 סדר הדין האזרחי. בגדר ההליך שבפניי, איני נדרש להכריע בשאלה האם
 26 פרקטיקה זו היא כדין (השוו, רע"א 9680/07 מגדל הזוהר לבנין בע"מ נ'
 27 גוב גיא בע"מ, בעיקר פסקה 20 (השופטת פרוקצ'יה) (פורסם בנבו),
 28 (23.12.09))." (בסעיף 4).
- 29
- 30 55. בע"א 3127/13 אנרגיקס אנרגיות מתחדשות בע"מ נ' מולטי גרין (2010) בע"מ (פורסם
 31 בנבו) (16.2.2015) צוין כי:
- 32
 33 "למעלה מן הצורך נאמר כי אף שיש אחיזה לטענת המערערת לפיה
 34 הוראת תקנה 519 חלה גם לעניין חיוב בהפקדת ערובה מכוח סעיף 353א
 35 לחוק החברות, התשנ"ט-1999 (ראו: רע"א 9686/09 נאות אואזיס מלונות
 36 בע"מ נ' זיסר (21.2.2010) (להלן: עניין נאות אואזיס), אין בכך כדי לשלול
 37 את שיקול דעתו של בית המשפט להורות על מחיקת ההליך תחת
 38 דחייתו..." (בסעיף 3).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 17-08-47507 מרעב חסן בניה וסחר בע"מ נ' רשות המיסים

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

- 1 כפי שניתן לראות, דברים אלו נאמרו בגדר אמרת אגב, ומבלי לקבוע מסמרות בסוגיה.
2
3 הכרעה
4
- 5 56. על אף שנתתי דעתי לפסקי הדין שיצאו תחת ידי חבריי, דעתי, בכל הכבוד, שונה.
6
- 7 57. לית מאן דפליג כי על פי לשונו של סעיף 353א' הסמכות המוקנית לבית המשפט הינה
8 לעכב את ההליכים עד שתיתן הערובה. אין בסעיף 353א' כל הוראה לפיה ככל שלא
9 תופקד הערובה תידחה התובענה, כפי שנקבע בתקנה 519(ב) לתקסד"א.
10
- 11 בעניין זה יודגש, כי על פי הפסיקה, נוכח היותו של סעיף 353א' לחוק החברות חלק
12 מדבר חקיקה ראשית, המהווה חוק ספציפי ומאוחר לעומת תקנה 519 לתקסד"א,
13 שהיא בגדר חקיקת משנה ומוקדמת יותר, "גובר" סעיף 353א' על תקנה 519 לתקסד"א
14 כאשר מדובר בחברה תובעת (פס"ד הנדסה ממוחשבת, בסע' 11).
15
- 16 58. לטעמי, משעה שהמחוקק לא מצא לנכון לקבוע בסעיף 353א' סנקציה של דחיית או
17 מחיקת התביעה בגין אי הפקדת הערובה על ידי חברה, וכל שנקבע בסעיף 353א' כי
18 בית המשפט רשאי לעכב את ההליכים עד הפקדת הערובה, אין זה ראוי לאמץ את
19 הסנקציה שקבע המחוקק בדבר חקיקה אחר - תקנה 519(ב) לתקסד"א, שהיא כאמור
20 חקיקת משנה מוקדמת יותר.
21
- 22 59. בהקשר זה יוער כי שלא כחבריי, אני סבור כי גם אם תאמר שעיקוב ההליכים עליו
23 רשאי בית המשפט להורות מכח סעיף 353א' לחוק החברות אינו מתייחס לתוצאה
24 הנובעת מאי הפקדת הערובה, הסנקציה הנובעת מאי ההפקדה מוגבלת לזו אשר
25 נקבעה על ידי המחוקק במסגרת סעיף זה. העובדה שהמחוקק לא מצא לנכון לכלול
26 סנקציה של דחיית או מחיקת התביעה במסגרת סעיף 353א' אין משמעותה, לטעמי,
27 כי לבית המשפט שיקול דעת באם להחיל סנקציה זו בעת שניתנה החלטה על הפקדת
28 ערובה מכח סעיף 353א'. זאת בפרט שעה שמדובר בסנקציה של סילוק התביעה או
29 הערעור על הסף, על כל המשמעויות הכרוכות בכך.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 17-08-47507 מרעב חסן בניה וסחר בע"מ נ' רשות המיסים

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

1
2 יתר על כן: כפי שפרטנו לעיל, חיוב תובע בהפקדת ערובה מכח תקנה 519(א) לתקסד"א
3 הינו החריג, וייעשה במקרים חריגים, ואילו חיוב חברה תובעת בהפקדת ערובה מכח
4 סעיף 353א' לחוק החברות, הינו בגדר הכלל, אלא אם מתקיימות הנסיבות המנויות
5 בו. כפי שגם ראינו, העובדה שהמחוקק קבע בתקנה 519(ב) כי הסנקציה במקרה של
6 אי הפקדת ערובה מכח תקנה 519(א) הינה דחיית התביעה, הייתה אחד הנימוקים
7 שהוזכרו בפסיקה לקביעה כי תובע יחויב בהפקדת ערובה מכח תקנה 519(א) רק
8 במקרים חריגים. עירוב בין שני דברי החקיקה – סעיף 353א' מזה ותקנה 519(ב) מזה -
9 תוך החלת הכלל של חיוב בערובה מכח סעיף 353א' יחד עם הסנקציה של דחיית
10 התביעה במקרה של אי הפקדת ערובה הקבועה בתקנה 519(ב), יביא למעשה להפרת
11 האיזון שנקבע לגבי תקנה 519 לתקסד"א.

12
13 יפים בעניין זה הדברים שנקבעו בפס"ד נעמאת:

14
15 "... התקנה [תקנה 519-א.ס.] על פי לשונה אינה קובעת אמות מידה או
16 תנאים להחלתה. חסר זה יש למלא לאור הפסיקה, ערכי השיטה
17 והזכויות המתנגשות. לנוכח זאת, ובייחוד כשמדובר בהטלת ערובה
18 במסגרת הערכאה הראשונה, ועל כן פוטנציאל הפגיעה בזכות הגישה
19 לערכאות הטמון בערובה הינו ממשי ורב במיוחד – מצווה בית המשפט
20 להפעיל את שיקול הדעת המוענק לו במסגרת תקנה 519 במתינות,
21 בזהירות ואף בריסון. זאת בכדי להגיע לנקודת האיזון העדינה אשר
22 תיקח בחשבון את מכלול השיקולים אשר פותחו בפסיקה, ותבטיח
23 שערך מסוים לא ייפגע יתר על המידה."
24 (שם, בסעיף 7 לפסה"ד).

25
26 החלת הסנקציה הקבועה בתקנה 519(ב) במקרה של חיוב בערובה מכח סעיף 353א'
27 תביא, אפוא, לכך שגם במצב בו בהתאם לסעיף 353א' לחוק החברות החיוב בערובה
28 יהיה הכלל, אי הפקדתו תוביל לסנקציה דרסטית של דחיית התובענה, תוך פגיעה
29 משמעותית בזכות הגישה לערכאות, אשר נחשבת לזכות בעלת אופי חוקתי מן המעלה
30 הראשונה ואף כזכות המהווה תנאי בסיסי לקיומן של שאר זכויות היסוד (ראו בעניין
31 זה: ע"א 6805/99 תלמוד תורה הכללי והישיבה הגדולה עץ החיים בירושלים נ' הוועדה
32 המקומית לתכנון ולבנייה ירושלים, פ"ד נז(5) 433 (2003), בפסקה 12; להלן: "פס"ד
33 תלמוד תורה").

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 17-08-47507 מרעב חסן בניה וסחר בע"מ נ' רשות המיסים

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

- 1
- 2 האמור לעיל חל מקל וחומר שעה שמדובר, כבענייננו, בערעור מס, בו עניינו של
- 3 הנישום נדון לראשונה בפני הערכאה השיפוטית. כבר עמדתי על כך שיש ליתן פרשנות
- 4 מצמצמת ליכולת המדינה לחייב את הנישום להפקיד ערובה להוצאותיה בערעור מסוג
- 5 זה (ראו: סעיף 43 לעיל).
- 6
- 7 בפס"ד תלמוד תורה נקבע בהקשר זה כי:
- 8
- 9 "הנטייה להכיר בזכות הגישה לערכאות כזכות חוקתית מקימה מעין
- 10 חזקה פרשנית שהמחוקק לא התכוון לשלול אותה או לצמצמה אלא
- 11 מקום שהדבר נועד להשגת תכלית בעלת משקל נכבד. כאשר קיימת
- 12 מניעה לפנות לערכאות, יש לפרשה בצמצום (ע"א 3833/93 הנ"ל [4],
- 13 בעמ' 874; ע"א 3115/93 יעקב נ' מנהל מס שבח מקרקעין חיפה [10],
- 14 בעמ' 559). כך פורשו למשל הוראות שבדין המגדירות את זכותו של אדם
- 15 להשיג על חיובו במס. נבחרה פרשנות המקיימת את הזכות הבסיסית
- 16 של אדם לפנות לערכאות תוך הטלת מינימום מגבלות פיזיות
- 17 ונורמטיביות למימוש המעשי של זכות הפנייה כאמור."
- 18 (שם, בפסקה 12).
- 19
- 20 אמנם, כפי שטענה המדינה, בערעורי מס לאור העובדה שעל פי דין המערער אינו חייב
- 21 לשלם את סכום המס שבמחלוקת, עלול להיווצר מצב בו למערערת יש תמריץ שלא
- 22 לקיים את החלטת בית המשפט על הפקדת הערובה, שכן לא ניתן לגבות ממנה את
- 23 המס ששנוי במחלוקת. מבחינה זו, ההוראה הקבועה בסעיף 353א' לחוק החברות לפיה
- 24 רשאי בית המשפט להורות על עיכוב הליכים אינה מהווה סנקציה של ממש במצב בו
- 25 המערער אינו מפקיד ערובה, והיא אף עשויה להיטיב עמו, שכן כל עוד תלוי ועומד
- 26 הערעור אין המערער חייב בתשלום המס שבמחלוקת. יחד עם זאת, לטעמי לאור
- 27 מכלול השיקולים שפורטו לעיל, אין מקום לכך שבית המשפט יורה על דחיית הערעור,
- 28 שעה שסנקציה זו לא נקבעה בגדר סעיף 353א'.
- 29
- 30 לא מצאתי כי יש גם בשאר הטעמים שציינה המדינה כדי להורות על דחיית הערעור
- 31 באי הפקדת הערובה. כפי שקבענו, אני סבור כי אין להחיל על הערעור השומתי את
- 32 חובת הפקדת הערבון מכח תקנה 428 לתקסד"א, ומשכך אין מקום לטעמי להורות על
- 33 דחיית הערעור באי הפקדת ערובה מכח תקנה 431 לתקסד"א.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 17-08-47507 מרעב חסן בניה וסחר בע"מ נ' רשות המיסים

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

- 1
2 נוכח כל האמור לעיל, איני מוצא גם שיש מקום להורות על דחיית הערעור באי הפקדת
3 ערובה מכח סמכותו של בית המשפט ליתן כל סעד שיידרש לשם קיום זכות על פי
4 סעיף 75 לחוק בתי המשפט.
5
6 65. למען שלמות התמונה יוער כי במסגרת טיעוניה בעמדתה באשר למחיקת או דחיית
7 ההליך בשל אי הפקדת ערובה, טענה המדינה כי הסמכות למחיקת הערעור נתונה גם
8 מכח תקנה 156(א) לתקסד"א, אולם המדינה לא חזרה על כך בבקשה המתוקנת. למעלה
9 מן הצורך יוער כי פסקי הדין אליהם הפנתה המדינה בהקשר זה במסגרת עמדתה (ע"א
10 4889/01 שדה נ' שדה (נבו) (22.10.01), בש"א 2005/97 יהושע נ' מגדל חברה לביטוח
11 בע"מ (16.4.97)), התייחסו למקרים בהם לא הופקדה ערובה מכח תקנה 428, אשר
12 קבענו כי לא חלה בענייננו. יתרה מכך, הסמכות הנתונה לבית המשפט על פי תקנה
13 156(א) הינה מחיקת התביעה, ולא דחייתה כפי שמבקשת המדינה. מכל מקום, על פי
14 הפסיקה, בית המשפט לא יעשה שימוש בסמכות הנתונה לו לפי תקנה 156(א) "אלא
15 במקרים חריגים, והשיקולים שעליו להביא בחשבון במקרים מסוג זה הם, בין היתר,
16 האם המשך בירור התובענה עלול לגרום עוול ממשי לצד שכנגד וכן האם לבעל הדין
17 הסבר מניח את הדעת להתנהלותו" (ע"א 7033/13 אבידר נ' מדינת ישראל – רשות
18 מקרקעי ישראל (פורסם בנבו) (6.7.2015) (סע' 7) והאסמכתאות שם).
19
20 66. בסיום הדברים יוער כי נתתי דעתי לכך שבתי המשפט השונים נוהגים כעניין שבשגרה
21 להורות כי אי הפקדת ערובה תביא לדחיית התובענה, גם כאשר ההחלטה על החיוב
22 בהפקדתה ניתנה על בסיס סעיף 353א' לחוק החברות, וכי אי הפקדת הערובה הביאה
23 באותם מקרים לדחיית התביעה (ראו למשל: החלטות מיום 12.1.09 ומיום 20.4.09
24 בת"א (מחוזי מרכז) 1758-08-07 ישראל היום השקעות ופיתוח 11987 בע"מ נ' לנדקו
25 ישראל יזום וניהול בע"מ (פורסם בנבו); ת"א (מחוזי ת"א) 54547-05-13 H.J.W
26 ESTABLISHMENT נ' אירו סאט השקעות בע"מ (פורסם בנבו) (15.5.14); ת"א
27 (מחוזי ת"א) 19096-09-16 קרדוב יזום והשקעות בע"מ נ' טל חיות חברה לבניין בע"מ
28 (פורסם בנבו) (30.11.17)). לא נעלם מעיני גם שבית המשפט העליון נדרש לערעורים
29 על החלטות בתי המשפט המחוזיים שלא להיעתר לבקשות לביטול פסקי דין שהורו

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 17-08-47507 מרעב חסן בניה וסחר בע"מ נ' רשות המיסים

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

1 באותם מקרים על דחיית התובענה, בהתאם להוראות הקבועות בתקנה 519(ב) (ראו
2 למשל: רע"א 846/14 ישראל היום השקעות ופיתוח 11987 בע"מ נ' לנדקו ישראל יזום
3 וניהול בע"מ (פורסם בנבו) (2.4.2014); רע"א 4454/14 H.J.W
4 ESTABLISHMENT נ' אירו סאט השקעות בע"מ (פורסם בנבו) (6.1.2015); ע"א
5 7193/13 ש.א. פתרונות בע"מ נ' ברנע (פורסם בנבו) (22.9.2014). יחד עם זאת, משעה
6 שלא יצאה מפי בית המשפט העליון הכרעה ברורה בסוגיה, ובפרט כשמדובר בערעורי
7 מס, לטעמי אין מקום להורות על דחיית התובענה בשל אי הפקדת ערובה כשהבסיס
8 לקביעתה היה סעיף 353א' לחוק החברות.

9

10 לאור כל האמור לעיל, איני מוצא להיעתר לבקשת המדינה להורות כי באי הפקדת
11 הערובה יידחה הערעור.

12

13 מאחר וכפי שצוין המערערת אינה חייבת בהפקדת סכום המס שבמחלוקת כל עוד
14 תלוי הערעור ועומד, איני מוצא להורות על עיכוב ההליכים לתקופה של שנה עד
15 שתגייס המערערת את סכום הערבון, כפי שביקשה המערערת.

16

17 .68. הוצאות בקשה זו יילקחו בחשבון במסגרת פסק הדין הסופי בהליך.

18

19 ניתנה היום, ב' אלול תשע"ח, 13 אוגוסט 2018, בהעדר הצדדים.

20

אחיקם סטולר, שופט

21

22